

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЕВТАНАЗІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Ткаченко Т. В.

Студентка I курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Колеснікова М. В.

к. ю. н., доцент, старший викладач кафедри АППФЕБ ННІ права

Сумського державного університету

Вершиною соціальної цінності є життя людини. Ніхто не має права позбавити людину життя поки воно не дійде до природного завершення. Проте дане твердження в даний час в деяких країнах може бути спростовано, а саме торкається питання припинення життя людини лікарем, яка має невиліковне захворювання, що таким чином позбавляє страждань безболісно або при мінімальному відчутті болю. То ж можемо сказати, що евтаназія зазіхає на найцінніше, що охороняється законом – життя людини.

Першим хто згадав поняття «евтаназія» був Френсіс Бекон у своїй праці «Про гідність і примноження наук» [1, с. 268], дане поняття він розглядав не як позбавлення людини життя а, як надання знеболення. Основною метою було, щоб лікар не облеглив страждання хворого завдяки смерті, а перебував з ним до останнього дня, полегшуючи його страждання. Вивчаючи історичний досвід окремих культур можна зазначити, що позбавлення життя недієздатних, людей похилого віку та новонароджених з вадами було з метою звільнення близьких від обов'язку піклування про них.

Узаконення права на припинення життя було вперше порушено в ХХ ст. Кримінальний Кодекс Радянської Росії в 1922 р. дозволяв позбавляти людину життя через співчуття, але незабаром дане право було скасоване. Набуло популярності застосування позбавлення життя у фашистській Німеччині. Переважно застосовувалось до євреїв які через хворобу не мали можливості працювати у концтаборах.

Після Другої світової війни у 1977 році евтаназія була легалізована в США. Було ухвалено перший у світі закон «Про право людини на смерть», відповідно до якого було дозволено здійснення пасивної евтаназії.

Перша країна, яка легалізувала як активну, так і пасивну евтаназію, були Нідерланди у 2002 році ухвалено Закон «Про припинення життя за бажанням, чи допомогу в самогубстві», норми якого застосовувались лише до смертельно хворих пацієнтів, у яких не було шансів на одужання. Проведення процедури передбачало, що рішення повинен прийняти пацієнт сам, а право опікунів і батьків обмежувалось і було доступним лише коли пацієнт був неповнолітнім.

Наступною країною, яка легалізувала евтаназію, стала Бельгія у 2002 році, норми

права були схожі на ті ж, що й в Нідерландах. Добровільно могли піти з життя особи, які досягли вісімнадцятилітнього віку та є смертельно хворими. Королем Бельгії у 2014 році було підписано перший і на сьогодні єдиний Закон, що стосується дитячої евтаназії.

У Швейцарії ініціаторами референдуму виступили Федеральний демократичний союз та Євангельська партія. Доречні за допомогою референдуму дані суб'єкти намагалися позбавити права на процедуру іноземних громадян, адже саме Швейцарія стала єдиною країною у світі, де дану процедуру фактично дозволено за умови відсутності особистих корисних цілей, не резидентам [3, с. 43].

В Україні впровадження евтаназії у правовому аспекті є до кінця не вирішеним. Дане поняття порушує низку питань в релігійній, морально етичній та правовій сферах. На законодавчому рівні евтаназія є правопорушенням та несе в собі кримінальну відповідальність. Основною метою правом на припинення життя є позбавлення людини моральних та фізичних страждань. Адже не життя є самим цінним, а якість його. І ця якість може стати такою негативною, що лише смерть є позбавленням. В сьогоденні люди частіше відмовляються сприймати особистість як пасивний матеріал в руках Бога чи природи. І дедалі більше схиляються ставитися до себе, як до власника й творця самого себе.

Досліджуючи питання евтаназії в Україні з боку захисту життя людини законодавством у Статті 3 Конституції України зазначено: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». А в Статті 27 Конституції України зазначено: «Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань» [4].

Також право на життя гарантується і Цивільним кодексом України, то в частині 1, 2 та 4 Статті 281 зазначено: «Фізична особа має невід'ємне право на життя. Фізична особа не може бути позбавлена життя. Забороняється задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя» [5].

В Статті 52 Основи законодавства України про охорону здоров'я, забороняють як пасивну так і активну евтаназію: «забороняється здійснення евтаназії – навмисного прискорення смерті або умертвіння невиліковного хворого з метою припинення його страждань» [6].

Одним із спірних питань кримінального законодавства є питання позбавлення хворої людини життя за її проханням. До сьогодні немає спеціальної норми яка б регулювала відповідальність за таке діяння. То ж евтаназію можна кваліфікувати за

частиною 1 та пунктом 6 частини 2 Статті 115, де зазначено: «Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині, карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років. Умисне вбивство: з корисливих мотивів карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна у випадку, передбаченому пунктом 6 частини другої цієї статті». А також Частиною 2 Статті 137, Частиною 2 Статті 139, та частиною 2 Статті 140 [7].

Виходячи з цього можна зазначити, що Україна має чітку негативну позицію щодо до пасивної та активної еутаназії. Така позиція є цілком виправданою, та не суперечить загальноєвропейським міркам.

На сайті Голови держави було розміщено петицію №22/074646-еп від 26 вересня 2019 року в якій Президента України Володимира Зеленського просять впровадити активну еутаназію за добровільною згодою та з виїзними мобільними групами. Дана петиція зібрала 156 голосів із 25000 необхідних. В тексті петиції зазначено: В законодавстві України були певні спроби (зокрема, 05.02.2010 році) частково узаконити еутаназію. Проте слід нагадати, що насправді в усіх цивілізованих країнах «убивство зі співчуття» зберігається на практиці незалежно від того, дозволено воно законом чи ні [8].

Слід зазначити, що в сучасній літературі розрізняють два види еутаназії пасивну і активну. Під активною еутаназією розуміють – проведення певних дій із прискоренням смерті невиліковно хворої людини, згідно з її проханням, з метою позбавлення тяжких страждань. Пасивна – це не застосування засобів і не виконання лікарських маніпуляцій, які підтримували певний час життя важко хворого пацієнта, за умови що пацієнт виявив бажання не здійснювати медичні втручання [9, с. 199].

Біль і самотність – доля більшості невиліковно хворих. Такі хвороби як Паркінсона, Альцгеймера, Лу Геріга, рак, тяжкі форми туберкульозу завдають хворому великого болю та страждань. Питання догляду за такими хворими у різних країнах, вирішуються по різному в залежності від економічних можливостей, релігійних, національних традицій, поваги до людини та готовності допомогти немічному і безнадійно хворому. З цією метою створюються спеціальні медичні заклади – хоспіси, що реалізують централізовану програму паліативної та підтримувальної допомоги для безнадійно хворих і їх сімей в формі соматичної, психологічної, соціальної та духовної опіки, в яких пацієнти відчують, що живуть повноцінним духовним життям, а не доживають свій вік в страшних муках і агонії.

Хоспіс не позбавляє людину сподівань на одужання. Шанс завжди є – бувають помилки у встановленні діагнозу. Навіть якщо всі надії втрачено, є остання – достойне

завершення життя.

Підводячи підсумки проблематика даної теми є відкритою у сучасному суспільстві. В зв'язку з євроінтеграцією проблема легалізації евтаназії стає все більш актуальною. Але порушення питання в Україні про введення пасивної, а тим паче активної евтаназії є не доречним бо це призведе до зловживання суспільством. Дана проблема потребує чіткої кримінально-правової регламентації. На жаль сучасне суспільство позбавлене великого рівня довіри до медичного обслуговування. Застосування евтаназії може викликати негативні наслідки через брак коштів і не належного діагностування великої кількості хвороб. Тиск на пацієнта з боку зацікавлених осіб для отримання прибутку та спадку обумовлений корупційними діями зацікавлених осіб може призвести до прийняття не добровільного рішення. Тож чудовою альтернативою є поліативно-хоспісна медицина, адже ефективна паліативна допомога, доброта, співчуття і підтримка медичного персоналу можуть перемогти евтаназію якою б «милосердною» вона не була.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бэкон Ф. О достоинстве и приумножении наук. Сочинения. В 2-х томах. Т. I. М.: «Мысль» (Философское наследие), 1971.590 с.
2. Тимошук О. Наслідки Евтаназії, або чи узаконять добровільну смерть в Україні. Дзеркало тижня. 2013. №48. URL: https://dt.ua/family/naslidki-evtanaziyi-abo-chi-uzakonyat-dobrovilnu-smert-v-ukrayini-_.html.
3. Подковенко Т. О., Созанська Т. І. Евтаназія в Країні правові аспекти реалізації. URL: http://lsej.org.ua/1_2017/11.pdf.
4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. №2081-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
8. Електронні петиції: офіційне інтернет-представництво Президента України. Автор (ініціатор): Черкавський В. Ю. 26 вересня 2019 р. URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/74646>.
9. Ворона В. А. Право на евтаназію як складова права людини на життя. *Право України*.

ПОНЯТТЯ ТА ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ФІНАНСОВИХ САНКЦІЙ

Бейгул М. А.

*Студент IV курсу ННІ права
Університету державної фіскальної служби України*

Фоменко Ю. О.

*к. ю. н., старший викладач кафедри фінансового права ННІ права
Університету державної фіскальної служби України*

В умовах сьогодення, для існування будь-якої держави виникає необхідність у захисті її фінансової безпеки, яка є важливою передумовою економічного розвитку. Для забезпечення охорони фінансової безпеки України, нормами законодавства передбачаються різні види юридичної відповідальності, а саме: кримінальна, адміністративна, цивільно-правова, а також є підстави виділити фінансову, яка у цьому контексті набуває особливого значення. Фактичною підставою для притягнення винних осіб до фінансової відповідальності є вчинення правопорушення, у сфері бюджетних, податкових, банківських, валютних, інших видів фінансових відносин. Фінансово-правова відповідальність реалізується через застосування специфічних санкцій, які мають принципові відмінності від інших заходів відповідальності, одним з яких є вплив виключно на майновий стан порушника.

На сучасному етапі, дискусійним питанням є виділення фінансової відповідальності, як окремого виду юридичної відповідальності на основі фінансових санкцій. Одні вчені наполягають на її повній самостійності, а інші стверджують, що підстав відокремити фінансову відповідальність від адміністративної немає. Крім того, в нормативно-правових актах, які складають законодавство України досі не міститься визначення поняття «фінансове правопорушення», що тільки підвищує актуальність теми. Варто також зазначити, що у доктрині фінансового права не склалося загально визнаного поняття «фінансових санкцій», а те, що міститься у законодавчих актах не окреслює всіх специфічних ознак.

Проблематиці визначення поняття «фінансових санкцій» та їх особливостей були присвячені праці таких науковців, як: О. Є. Анохін, Л. Р. Барашян, Д. В. Будніков, З. М. Будько, Д. О. Гетманцев, О. О. Гогін, Т. М. Голуб, Е. С. Дмитренко, Р. О. Єна, Єфремова, О. В. Зімін, О. В. Золотухін, В. А. Кінсбурська, Н. О. Лабугіна, В. О. Маєхін, Ю. В. Рудовер, А. В. Роздайбіда, І. А. Сікорська, Н. В. Туркіна.

Відповідно до статті 14 Податкового кодексу України, штрафна санкція (фінансова